

แต่ตั้งใจ

พระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญา

แต่จางอย่างไร...จะให้อะรู้

พระอาจารย์ทูล ชิปปปณโณ

คำปรารภ

ในช่วงชีวิตของหลวงพ่อบ้านได้เทศน์โปรดชาวโลกทั้งหลายมากมายกว่า ๕๐๐ กัณฑ์ เราได้ถอดเทปออกมาจัดทำเป็นหนังสือเพื่อว่าคำสอนของหลวงพ่อบ้านมีค่าจะได้เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับทุกท่าน เพราะมีหลายๆ ท่านที่ถนัดที่จะอ่านมากกว่าฟัง

จะสังเกตได้ว่าหลวงพ่อบ้านจะเทศน์คำสอนแตกต่างกันในแต่ละวาระ เช่น เทศน์ในงานศพ งานบุญ หรือเทศน์โปรดญาติโยม พระภิกษุ สามเณร หรือนักปฏิบัติที่มุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน

หนังสือที่จะออกมาชุดนี้จะมีทั้งหมด ๑๐ เล่ม จะเป็นกัณฑ์เทศน์โปรดพระภิกษุ สามเณร ในระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๑ ถึงพ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้จัดทำเห็นว่าเป็นประโยชน์มหาศาลไม่เฉพาะต่อนักบวชเท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่หวังความสุขเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตจนถึงผู้ที่หวังนิพพาน ในแต่ละตอนของเนื้อหาสาระ จะมีเคล็ดลับและเทคนิคที่จะช่วยประติดประต่อความข้องใจในขณะปฏิบัติ ซึ่งขณะนี้ปราศจากหลวงพ่อบ้านที่จะเป็นผู้ตอบคำถาม

หนังสือทั้ง ๑๐ เล่มนี้ ได้รวบรวมมาจากการถอดเทปหลายม้วนด้วยกัน ตั้งชื่อเสียใหม่ ซึ่งฟังแล้วอาจสะดุดใจผู้อ่านอยู่บ้าง แต่เนื้อหาสาระจะยังคงเป็นคำสอนของหลวงพ่อบ้านอยู่อย่างสมบูรณ์ ลองอ่านดูสักกัณฑ์ คณะผู้จัดทำได้ใช้เวลาและความสามารถเต็มที่กับ

หนังสือชุดนี้ และหวังอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้ประโยชน์สมเจตนารมณ์
หลวงพ่อก็ได้พยายามที่จะสื่อความหมายคำสอนของ
พระพุทธองค์ให้เข้าใจได้ง่ายและปฏิบัติตามได้ เพื่อว่าเมื่อปราศจาก
หลวงพ่อก็แล้ว ลูกศิษย์ก็จะยังเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยถอดเทปทั้ง ๑๒ ชุดนี้ ได้แก่
คุณพิราศิณี คุณเบญจ คุณพมญา คุณทวี และพระดร.ณัฐ ผู้ช่วย
ตรวจทานในภาคภาษาบาลีและจัดทำรูปเล่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คุณธนวัช (โหน่ง) ที่ช่วยเป็นที่ปรึกษาในการตั้งชื่อหนังสือและ
ออกแบบปกทั้งหมด เด็กชายณัฐวัชต์ (น้องกร) ผู้วาดภาพประกอบ
ในเล่ม และคุณโสรัศยา (หม่ออิว) ผู้เป็นธุระในการจัดพิมพ์

ขออนุโมทนากับทุกท่านแม้ไม่ได้เอ่ยนามมาในที่นี้ ที่มีส่วน
ช่วยให้หนังสือชุดนี้สำเร็จออกมาได้สมเจตนารมณ์ตามที่หลวงพ่อก
ทูลเคยตั้งใจไว้

ขอกุศลผลบุญที่เกิดจากการกระทำนี้ จงส่งผลให้ท่านทั้ง
หลายบรรลุเป้าหมายไม่ว่าทางโลกหรือทางธรรมโดยสมบูรณ์ ให้
ปัญญาเกิดจนเป็นที่พึ่งของตัวเองได้ ให้ทางสว่าง บรรลุถึงมรรคผล
นิพพานในเร็ววัน ในชาตินี้ ด้วยกันทุกถ้วนหน้าด้วยเทอญ

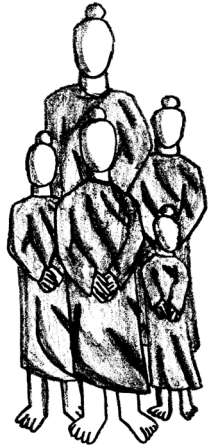
แม่ชีโย

๘ มกราคม ๒๕๕๖

เราจะ “ตั้งใจ” ที่เคยเป็น เคยคิด เคยเชื่อ ที่ทำให้
เราเป็นทุกข์มาโดยตลอดนี้เสียใหม่ อย่างไร โปรดติดตามได้
จาก

“แต่อย่างไร...จะให้เธอรู้”

ธรรมเทศนา วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗
ณ วัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี

ยุคสมัย

จะให้อุบายในธรรมะบางส่วนเอาไว้ คือได้ถามๆ ดูแล้วว่า คณะพวกเราทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่ยังไม่เคยปฏิบัติเท่าที่ควร วันนี้จะอธิบายเรื่องศาสนาให้ฟังสักชนิดหนึ่ง พอเป็นพื้นฐานเอาไว้

เรื่องพุทธศาสนาของเราที่เราเคารพนับถือกันอยู่ขณะนี้ ถู้อว่าพวกเราโชคดีที่ได้มาเกิดทันพุทธศาสนา พุทธศาสนานี้เกิดขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว เป็นยุคเป็นสมัยเท่านั้น เกิดขึ้นมาแล้วก็เสื่อมไป ประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้าหลายๆ พระองค์ที่ผ่านมานั้น บางองค์ก็มีอายุสั้น บางองค์ก็มีอายุยาวไม่เท่าเทียมกัน สำหรับภัทรกัปนี้ มีพระพุทธเจ้ารวมกันถึง ๕ องค์ แต่ก็ได้ผ่านไปแล้ว ๔ องค์ เหลืออีกองค์หนึ่งชื่อว่า พระศรีอริยเมตไตรย

คำว่า ภัทรกัป นั้นเป็นกัปของพระพุทธเจ้า บางภัทรกัปก็มี ๕ พระองค์ และจะไม่มากเกินไปกว่านี้ ในแต่ละ

กัป บางกัปก็มี ๓ องค์ บางกัปก็มีองค์เดียว หรือมี ๒ องค์อย่างนี้เป็นต้น คือภัทรกัปที่เราอยู่นี้มีพระพุทธเจ้ารวมกัน ๕ องค์ พระองค์หนึ่งมีชื่อว่า กุสสันโธ นั้นเป็นภัทรกัปอันเดียวกัน แต่ก็ผ่านไปแล้ว พระพุทธเจ้ากุสสันโธนั้นมีอายุขัย ๔๐,๐๐๐ ปี คือคนยุคนั้นสมัยนั้นมีอายุขัย ๔๐,๐๐๐ ปี เช่นเดียวกัน ฉะนั้น ในยุคนั้น พระพุทธเจ้ากุสสันโธมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้ามีอายุขัย ๔๐,๐๐๐ ปี เมื่อโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลายได้ผ่านไปแล้วก็หมดไป เรียกว่าเป็น *สุญกัป* ยาวนาน

จนถึงพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า *พระโกนาคมโน* มนุषย์มีอายุขัย ๒๐,๐๐๐ ปี และก็เมื่อโปรดเวไนยสัตว์เสร็จภาระแล้วก็นิพพานไป แล้วก็ทิ้งช่วงมา อายุยาวนานอีก จนถึงพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๓ ชื่อว่า *กัสสโป* มีอายุขัยอยู่ ๑๐,๐๐๐ ปี เมื่อถึงยุคถึงสมัยนั้นก็โปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย ก็ผ่านพ้นไปทิ้งช่วงเป็นสุญกัปต่อมายาวนาน จนผ่านมาถึงพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน คือยุคนี้สมัยนี้ เรียกว่า *พุทธสมณโคดม*

พระพุทธเจ้าพระองค์นี้ได้มาเกิดในช่วงอายุขัยคน ๑๐๐ ปี แต่พระองค์มีอายุขัย ๘๐ ปี แต่ตามปกติแล้วคนในยุคนั้นมีอายุขัย ๑๐๐ ปี พระองค์ก็มีการโปรดเวไนยสัตว์ ผ่านพ้นไป

พระองค์มีความเมตตาสงสารต่อสัตว์โลกทั้งหลาย จึงได้วางศาสนาเอาไว้ ๕,๐๐๐ พระวัสสา

พระพุทธเจ้าบางพระองค์ก็ไม่ได้วางศาสนามาคำสอนไว้ เมื่อหมดพระองค์ก็ทิ้งไปอย่างนั้น แต่พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ได้วางศาสนาไว้ถึง ๕,๐๐๐ ปี เดียวนี้ได้ผ่านมาแล้ว ๒,๕๓๗ ปี เหลืออยู่สองพันกว่าปี ศาสนาพุทธของเราก็จะหมดจากโลกนี้ไป ก่อนศาสนาจะหมดจากโลกนี้ไป อายุคนเราจะลงต่ำสุดเหลืออยู่ ๑๐ ปีเป็นอายุขัย เดียวนี้อายุขัยของคนเราโดยถัวเฉลี่ยแล้วประมาณ ๗๕ ปีเป็นอายุขัย คือร้อยปีอายุขัยลดลงหนึ่งปี ลดลงเรื่อยๆ นับจากวันนี้เป็นต้นไป อีก ๖,๕๐๐ ปีข้างหน้า คนจะมีอายุขัยเหลืออยู่ ๑๐ ปีเป็นอายุขัย เกิดมา ๓ ปีก็จะแต่งงานกันได้ ตั้งครรภ์อยู่ ๓ เดือนก็จะคลอด นั่นคือยุคต่อไป

แต่ก่อนจะถึงยุคนั้น ศาสนาพุทธของเราได้หมดไปแล้ว และจะเป็นสูญกับ เป็นช่องว่างจากศาสนา คนในยุคนั้นจะอยู่กันเหมือนสัตว์ดิรัจฉาน ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีกฎหมายอะไรรองรับไว้เลย จิตใจของคนในยุคต่อไปนั้นจะก้าวร้าว จะมีอะไรหลายๆ อย่างมากมายขึ้นมา เป็นคนที่มีความรุนแรงในทุกๆ

ด้าน จะเป็นราคะก็ดี ตัณหาก่ดี ความโลภ ความโกรธ ความหลง
 ก่ดี จะมีความรุนแรงมากขึ้น ผิดปกติกว่าทุกวันนี้ เรียกได้ว่า
 เป็นธรรมชาติของโลกนั่นเอง

เมื่อถึงยุคคนมีอายุขัย ๑๐ ปีตายแล้วอย่างนี้ อายุขัยก็
 จะเพิ่มขึ้นอีก มันจะเพิ่มได้เพราะในยุคนั้นจะมีคนมีบุญอีกกลุ่ม
 หนึ่งลงมาเกิด เมื่อลงมาเกิดแล้ว คนกลุ่มนี้จะมาจับคู่กันเอง
 อยู่เป็นคู่ผัวตัวเมียกัน และมีลูกมีหลานออกมา จากนั้นมาคน
 กลุ่มนี้เขาจะมีการรักษาปฏิบัติธรรมกรรมบถ ๑๐ อาศัยเทพ
 เบื้องบนดูแลรักษาช่วยกัน จากนั้นมาอายุขัยของคนกลุ่มนั้น
 ตามปกติแล้วอายุขัย ๑๐ ปีตาย ต่อมาอายุขัยจะเพิ่มขึ้นไป
 เรื่อยๆ คือร้อยปี อายุขัยจะเพิ่มขึ้นหนึ่งปี เป็น ๑๑ ปีจึงตาย
 อีกร้อยปีจะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ ปีจึงตาย อายุขัยจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
 เพิ่มทุกร้อยปี จนอายุขัยของคนนั้นจะเพิ่มขึ้นมากขึ้นๆ จน
 อายุขัยห้าสิบปี ร้อยปี อายุขัยพันปี หมื่นปี อายุขัยแสนปี อายุขัย
 ล้านปี อายุขัยโกฏิปีไปเรื่อยๆ เมื่ออายุมากขึ้นเท่าไร รูปร
 ร่างกายของคนในยุคนั้นก็ใหญ่โตขึ้นมาเป็นลำดับจนถึงอายุ
 อสงไขยปี นี่เป็นเขตแดนของอายุขัยของมนุษย์โลก จากนั้นคน
 จะมีความประมาท เพราะอยู่กับโลกมายาวนาน เกิดความเบื่อ

ในการเกิดหรือความเป็นอยู่ของตัวเอง ด้วยเหตุนี้อายุขัยก็จะลดลงมา คือร้อยปีลดลงหนึ่งปี เหลืออายุขัยอยู่เป็นล้านๆ ปี อายุขัยเหลืออยู่ ๙๐,๐๐๐ ปี อายุขัยเหลืออยู่ ๘๐,๐๐๐ ปี

ในช่วงอายุขัย ๘๐,๐๐๐ ปีนี้เอง พระศรีอริยเมตไตรย จะลงมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า นี่คือการยาวนาน ดุสิตว่ามันต่างกันขนาดไหน ส่วนมากเราเข้าใจว่า ศาสนาพุทธองค์นี้หมดไปก็จะมีอีกองค์หนึ่งแทนที่ลงมาง่ายๆ มันไม่ได้เป็นอย่างที่เข้าใจ มันเป็นบุญก็ปออยู่ยาวนานเหลือเกินกว่าจะมีพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง ถ้าก็ไปได้มีพระพุทธเจ้าองค์เดียวละก็ เวลาที่ยังยาวนานมากกว่านี้อีกหลายสิบเท่า นี่เรียกว่าอายุขัย

กลับตัวกลับใจ

พ ระพุทธเจ้าของเราองค์ปัจจุบัน ยังมีความเมตตา สงสารต่อมวลมนุษย์ว่า ยุคต่อไปนั้น ยังพอมีคนมีนิสัยมีปัจจัย พอจะรู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรมคำสอนของพระองค์ได้ พระองค์ จึงได้วางศาสนานี้ไว้ให้แก่พวกเราทั้งหลาย

ต่อไปนี้จะอธิบายเรื่องของพระพุทเจ้าองค์ปัจจุบัน พระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้าแล้ว พระองค์ได้มองเห็นนิสัย หรือปัจจัยวาสนาบารมีอินทรีย์ของมวลมนุษย์ทั่วโลกว่า ต่อไปนี้พระองค์จะประกาศศาสนาอย่างไร จะให้คนในยุคนี้สมัย นั้น มีความรู้มีความเข้าใจในสัจธรรมคำสอนของพระพุทเจ้า

สัจธรรมคำสอนของพระพุทเจ้านั้น พระองค์เอามา จากไหน พระองค์ก็เอามาจากบุคคลนั่นเอง เอาเรื่องของ บุคคลมาสอนคน เรื่องคนนั้นมีความดีอย่างนี้ เขาได้สร้างบุญ กุศลบารมีมาอย่างนี้ ก็เอาเรื่องคนดีนั้นแหละมาประกาศให้คน ได้รู้ได้เข้าใจ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ หรือบางคนมี

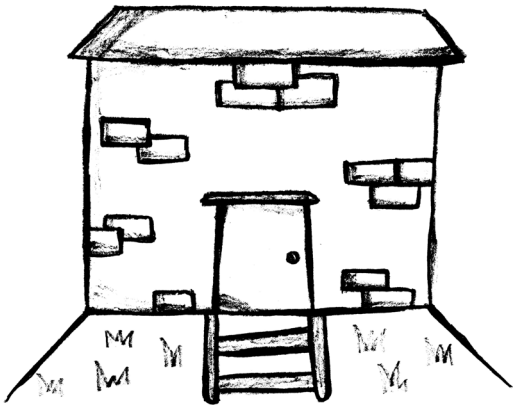
ความชั่ว ทำไม่ดีไม่งาม กรรมตามสนอง ก็เอาเรื่องของกรรมชั่วของคนๆ นั้นแหละมาบรรยาย มาประกาศให้โลกได้รู้ว่า การทำชั่วเป็นอย่างไร เพื่อให้เราทั้งหลายได้กลัวในความชั่ว ไม่อยากทำ ไม่กล้าทำความชั่วเหล่านั้น

อีกอย่างหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าจะประกาศศาสนา นี้ มีหลักอะไรในการเริ่มต้นในการประกาศศาสนา พระองค์จะมองเห็นนิสัยของคนว่า คนๆ นั้นมีความเห็นผิดทุกๆ ไป คือไม่เข้าใจในการปฏิบัติเพื่อจะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้ เพราะคนเป็นมิชฌาทิภูต มีความเห็นผิดต่อแนวทางมรรคผลนิพพาน เมื่อคนเห็นผิดอย่างนี้ พระองค์จะอธิบายให้เขาฟังอย่างไร เขาจึงจะกลับตัวกลับใจ กลับมายอมรับความจริงที่พระพุทธเจ้าได้สอนเอาไว้

อุปมาที่จะแก่มิชฌาทิภูตของคนเหล่านั้นได้มีอะไร มีความจริง เอาความจริงที่มีอยู่เป็นอยู่ทั้งหมดนั้นแหละ มาสอนเขา ให้เขารู้ว่าความจริงของโลกเป็นอย่างไร กล่าวคือ เมื่อมีการเกิดขึ้นมาแล้ว มาแก่ แล้วก็มาเจ็บ แล้วก็มาตาย มีการพลัดพรากจากกัน มีความทุกข์ ร้องไห้ร้องให้ เพราะการยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดเป็นทุกข์ แม้แต่ความยึดมั่นถือมั่นใน

ธาตุขันธ์ของตัวเองก็เป็นทุกข์เช่นเดียวกัน

พระพุทธเจ้าจึงได้วางแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาให้บุคคลกลุ่มนั้นได้เข้าใจ เอาหลักความจริงนั้นแหละไปสอนเขา พูดง่ายๆ ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลักเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น แต่ก่อนเขามีความคิดเห็นอย่างนี้ แต่บัดนี้พระพุทธเจ้าจะเอาความจริงอย่างนี้ไปเปลี่ยนความคิดเห็นของเขา ให้เขาได้เกิดความสำนึกว่า ตัวเราไม่มีอะไรเป็นของสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอนแต่อย่างใด เกิดขึ้นมาแล้วก็เพียงมาหาอยู่หากิน แล้วก็ตายไป ถึงจะมีความรัก ความยินดีพอใจในกามคุณก็ตาม ความยินดีพอใจในกามคุณนี้เองที่เป็นเหยื่อล่อให้สัตว์โลกทั้งหลายได้มาหลงมกายนอกอยู่ทั่วโลก

บ้านพักอาศัย

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เรามีกรรมสิทธิ์อยู่ว่าเป็นของเรานั้นไม่จริง ทุกอย่างในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเป็นของของเราทั้งสิ้น สมมติว่าวัตถุสมบัติทั้งหลายทั้งปวงก็ดี ทั้งหมดนี้ก็ไม่มีความสำคัญอะไรในโลกนี้จะเป็นของใคร

ทุกคนที่เกิดมาแล้วมีสิทธิ์ที่จะหาปัจจัยทั้งหลายในโลกใบนี้ มาหล่อเลี้ยงชีวิตตัวเองไว้ได้ เรียกว่าหาอยู่หากิน ทำไร่นำนา เรียกว่าปัจจัยสี่เหล่านี้ เมื่อหามาได้เท่านี้ ก็มาอยู่ไป กินไป อาศัยไป เพื่อบรรเทาประทังชีวิตให้อยู่ได้วันหนึ่งคืนหนึ่ง เมื่อที่สุดแล้วก็ล้มหายตายจากกันไป วัตถุสมบัติที่หามาได้ทั้งหมดนั้น ถ้ายังใช้ไม่หมดก็ทิ้งกับโลกนี้ต่อไป ให้ลูกหลานรับสืบทอดต่อกันไป เมื่อลูกหลานเหล่านั้นรับสืบทอดต่อกันไป ถึงเวลาเขาก็ตายกันไปอีก สมบัติยังคงค้างอยู่ในโลกนี้อีกต่อไป นี่สมบัติของโลกนั้นเป็นอยู่อย่างนี้ คนเราก็เป็นอยู่อย่างนี้ จึงไม่มีคนใดคนหนึ่งในโลกนี้จะมายึดถือเอาสมบัติทั้งหมดเป็น

สมบัติของเขาได้อย่างแท้จริง

พระพุทธเจ้าได้ประกาศความจริงเหล่านี้ให้เขาฟัง ให้เขาได้รู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นของของใครทั้งสิ้น ให้เขาได้เข้าใจว่า ถ้าสิ่งใดไม่มีของใครแล้วอย่างนี้ จะมาเกิดทำไมหนักหนา เกิดขึ้นมาแล้วก็หาอยู่หากิน เป็นทุกข์ขนาดไหน แล้วก็ตายไปเสีย พระพุทธเจ้าได้มองเห็นความจริงอย่างนี้ จึงเอามาเทศน์ให้เขาฟัง

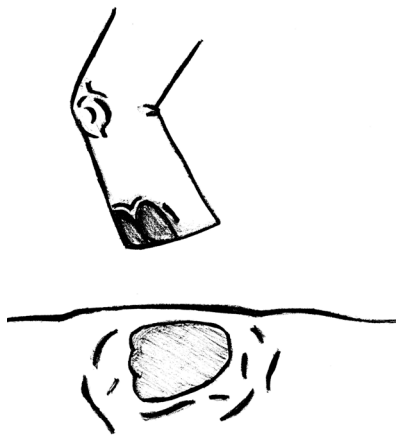
แม้แต่สังขารร่างกายทั้งหมดที่เรามีอยู่ทุกวันนี้ก็ตี รูป ร่างกลางตัวทั้งหมดนี้ ไม่มีรูปร่างกลางตัวส่วนใดเป็นของเราอย่างแท้จริง อันนี้เป็นรูปสังขาร คือสังขารของจิตได้สร้างรูปสังขารตัวนี้ขึ้นมา แล้วก็อาศัยกันไป

เหมือนเราสร้างบ้านขึ้นมาหลังหนึ่ง เมื่อสร้างขึ้นมาแล้วก็มาอาศัยบ้านหลังนี้ ต่อไปเมื่อบ้านหลังนี้ทรุดโทรม หักพังลงไปแล้วเมื่อไหร่ก็ทิ้งไป แล้วก็สร้างบ้านหลังใหม่อยู่ต่อไป

อันนี้ฉันใด ใจเราเมื่อมาสร้างสังขารร่างกาย รูปร่างนี้ขึ้นมาแล้ว มันก็มาแก่ มาเจ็บ แล้วก็มาตายจากกันไป แต่จิตใจนั้นหาได้ตายไม่ มีแต่จะไปสร้างภพสร้างชาติ หารูปนามต่างๆ

๑๔ บ้านพักอาศัย

มาเป็นที่พักของใจอีกต่อไป นี่เรียกว่าจิตใจของเรานั้นสร้างกายขึ้นมา ก็เพียงแต่มาอาศัยชั่วคราวเท่านั้น แล้วก็มาพลัดพรากจากกัน ในการพลัดพรากจากกันในระหว่างกายกับใจนี้ ก็ให้รู้เห็นว่าความเป็นจริงของโลก เป็นอยู่อย่างนี้ ให้คนทั้งหลายในยุคนี้มีความเข้าใจ ไม่ไปยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งใดเป็นของของเราทั้งสิ้น

รอยเท้าช้าง

พระพุทธเจ้ามาแก้ไขปัญหาของคนที่มีความคิดผิด ความเข้าใจผิดที่เป็นมิจฉาอยู่นั้น ให้กลับมาเข้าใจตามความเป็นจริง เรียกว่าเป็นสัมมาทิฏฐิ มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง เห็นชอบ เป็นธรรม

พระองค์จึงได้วางหลักแนวทางปฏิบัติไว้ ๘ ประการ เรียกว่า มรรค ๘ เริ่มต้นตั้งแต่สัมมาทิฏฐิเป็นหลักใหญ่ เป็นหลักสำคัญ และก็สัมมาสังกัปปो ตัวยรองลงมา

ถ้าหากว่าทุกคนมีความเข้าใจในหลักเหตุผล ตามหลักความเป็นจริงของสัมมาทิฏฐิแล้วอย่างนี้ การพิจารณาสิ่งใด ดำริสิ่งใด ก็เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักเหตุผล นี้ก็เพราะ พระพุทธเจ้ามาแก้ไขปัญหาด่วนี่ พุดง่าย ๆ ว่าพระพุทธเจ้าสอนพุทธบริษัทในครั้งพุทธกาลนั้นเพื่ออะไร สอนเพื่อให้บุคคลนั้น มีความเข้าใจตามหลักความเป็นจริงที่มีอยู่ในโลก

ความเป็นจริงภายในคือตัวเรา ความเป็นจริงภายนอกคือสิ่งอื่น สัตว์อื่น สิ่งภายในก็ดี ภายนอกก็ดี ไกลก็ดี ใกล้ก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี ให้มีความรู้จริงเห็นจริงด้วยกันทั้งหมด สิ่งทั้งหมดนี้จะมีหลักฐานประการใด มันเป็นของที่ถูกต้องแล้ว

พระองค์จึงได้วางหลักความเป็นจริงอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า ไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์นี้เป็นตัวรับประกัน เป็นตัวชี้ขาดได้ว่าในโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน นอกจากความตายอย่างเดียว คือให้รู้จักของที่ไม่เที่ยง ที่เรายึดถือยึดมั่นกันอยู่ทุกวันนี้ ยึดในสิ่งที่ไม่เที่ยง เมื่อเราเข้าใจว่าเที่ยง จะเกิดความทุกข์ขึ้นมา ความทุกข์ของคนเรามันอยู่ที่นี้ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความเข้าใจผิดในสิ่งที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง มีความเข้าใจผิดในของของเรา และมาแก้ไขปัญหาตัวนี้ ทั้งนี้มีสัมมาทิฐิ คือ ปัญญาความเห็นชอบ อย่างใหญ่เป็นหลักประกัน

การประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้าเริ่มต้นจากจุดนี้จุดเดียว คือ สัมมาทิฐิ เริ่มคำสอนตรงนี้ ถึงจะมีคำสอนอีกต่อไป ก็มารวมอยู่ในสัมมาทิฐิตัวเดียว พระองค์ได้พูดได้อธิบายชัดเจนแล้วว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รอยเท้าสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ ย่อมมารวมอยู่ในเท้าช้างแห่งเดียว บรรดาธรรมทั้งหลาย

ย่อมมารวมอยู่ในความเห็นชอบ คือสัมมาทิฏฐินี้แห่งเดียวเท่านั้น
บรรดามรรคทั้งหลาย ๗ ข้อ คือ สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา
สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมา
สมาธิ ก็มารวมอยู่ในสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นชอบนี้อย่างเดียว
นั่นเอง ตัวนี้เป็นหลักสำคัญ มีทางเส้นเดียวเท่านั้น ถึงจะมีใน
โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ก็ดี เช่นว่ามีอินทรีย์ ๕ มีพละ ๕ มี
อิทธิบาท ๔ หรือสติปัฏฐาน ๔ ก็ตาม ทั้งหมดนี้ไปรวมอยู่กับ
สัมมาทิฏฐิตัวเดียว นี้เป็นหลักใหญ่

เปิดเผยให้รู้

เมื่อเราพิจารณาเรื่องสติปัฏฐานทั้ง ๔ พิจารณาปฏิบัติในแง่ว่า กาย เวทนา จิต ธรรม การภาวนาในเรื่องสติปัฏฐานทั้ง ๔ นี้ อาศัยกายเป็นหลักข้อหนึ่ง จะพิจารณาอย่างไร ปฏิบัติอย่างไรต่อกายส่วนนี้ เมื่อกายเรามีอยู่อย่างนี้แล้ว

การพิจารณากายให้เป็นไปในรูปสมณะก็ย่อมทำได้ หรือภาวนาท่างกายให้เป็นวิปัสสนาก็ทำได้เช่นเดียวกัน แต่การพิจารณารูปกายที่เรียกว่า *กายานุปัสสนา* นั้น ถ้าพิจารณาในรูปสมณะแล้ว จะเพียงกำหนดสติระลึกรู้อยู่ในกายส่วนใดส่วนหนึ่ง จะยืน เดิน นั่ง นอน ก็ดี ระลึกรู้อยู่ที่นั่น ดังที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ เป็นลักษณะที่ว่า *กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน* เวลานั้นก็รู้ว่าเรานั่ง เวลาเราคู้แขนเหยียดแขน ก็รู้ว่าเราคู้แขนเหยียดแขน เมื่ออวัยวะของกายเคลื่อนไหวไปอย่างไร ก็มีสติระลึกการเคลื่อนไหวของกายส่วนนี้ อันนี้เป็นลักษณะที่ว่า อูบายของสติเป็นที่ตั้ง ครอบงำอยู่ในสมถกรรมฐาน

ส่วนจะปฏิบัติอยู่กับกายให้เป็นวิปัสสนากรรมฐานนั้น
 ทำอย่างไร เราต้องมาศึกษาหลักของกรรมฐานทั้งสองนี้ให้เข้าใจ
 เสียก่อนว่า กรรมฐานทั้งสองนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร และ
 มีความแตกต่างกันอย่างไร กรรมฐานทั้งสองนี้มีความแตกต่างกัน
 อยู่น้อยมาก มีอุบายการปฏิบัติต่างกัน ลักษณะของสมถกรรมฐาน
 นั้น เป็นอุบายที่ห้ามความคิดทุกประเภท จะคิดโน่นคิดนี่ ประ
 ปรุงนี่ ปรุงนี่ หรือว่าคิดหน้าคิดหลัง ซ้ายขวา หรือคิดเรื่องอดีต
 อนาคตนี้ ห้ามเด็ดขาด คือห้ามความคิดทุกอย่าง เพียงว่าให้
 ระลึกรู้อยู่กับกายเราอย่างเดียวเท่านั้น นั่นคือหลักของสมถะ

แต่หลักวิปัสสนานั้นไม่เหมือนกัน หลักวิปัสสนาเป็น
 หลักใช้ความคิด ไม่เหมือนกับสมถะ คือคิดพิจารณาแยกแยะ
 สิ่งที่เรามีความเข้าใจอยู่นั้น ออกมาเปิดเผยให้รู้หลักความจริง
 ของสิ่งเหล่านี้ ความคิดนี้ คิดได้ทั้งอดีต ทั้งอนาคต และปัจจุบัน
 คือคิดให้เป็นไปตามหลักความจริงทั้งหมด เช่น พิจารณาเรื่อง
 อสุภะเป็นต้น เอาเริ่มต้นลงมาตั้งแต่ เกสา โลมา นะขา ทันตา
 ตะโจ รื้อสิ่งที่เป็นส่วนของกายนี้ออกมาเป็นชิ้นเป็นส่วน ให้
 พิจารณาลงสู่อสุภะอสุภัง ของไม่สวยไม่งามอย่างนี้เป็นต้น นี้
 คือลักษณะการใช้ปัญญาพิจารณาในหลักวิปัสสนา

วิปัสสนา แปลว่า ตัวยปัญญา ถ้าพูดตามภาษาชาวบ้าน เราแล้วก็เป็นตัวความคิด ถ้าพูดภาษาธรรมก็คือปัญญา จะพูดสูงกว่านี้เรียกว่าวิปัสสนาก็ได้ แต่ยังไม่ถึงขนาดวิปัสสนาโดยสมบูรณ์ เราเอาแค่ว่าหลักปัญญา อันนี้ก็ใช้ได้ นั่นคือหลักปัญญา นี้เอง เป็นหลักวิปัสสนา คือความครุ่นคิด การตรึงตรอง การใคร่ครวญ การวิจัยวิเคราะห์ต่างๆ ให้เป็นไปตามหลักความเป็นจริงทั้งหมด นี่คือนิยามหลักวิปัสสนา

ไม่เท่าเทียมกัน

ให้เห็นความไม่เที่ยงของร่างกายว่าเป็นอย่างไร ให้รู้จักว่าความไม่เที่ยงของกายนี้มีความเป็นมาในอดีตเกี่ยวข้องกับปัจจุบันนี้อย่างไรบ้าง ให้มองเห็นชีวิตของเราในปัจจุบันนี้ว่าชีวิตของเราไม่ได้เกิดชาติเดียวเท่านั้น มันยังมีอดีตส่งผลมา ทำให้คนเราทุกวันนี้มีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน นั่นคือกรรม

กรรมมันตามสนองถึงให้ผลมาอย่างนี้ คนจึงมีความแตกต่างกันอย่างนี้ นี่ก็ส่วนหนึ่ง คนเราเกิดมาแล้วอายุขัยไม่เท่าเทียมกันก็เพราะกรรม นี่การพิจารณาเรื่องกรรม ในอดีตมาถึงปัจจุบันนี้ กรรมให้ผลไม่เท่าเทียมกัน สำหรับคนทุกวันนี้ ยุคนี้มีอายุสั้นเพราะอะไร เพราะกรรมในตัวปาณาติบาต คนนั้นได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมามาก เมื่อถึงยุคนี้อายุขัยก็สั้นไป การฆ่าสัตว์ก็ดี การลักทรัพย์ก็ดี ผิดในกามก็ดี ตัวพูดเท็จพูดไม่จริงก็ดี ตัวสุราก็ดี พระพุทธเจ้าทรงมองเห็นสิ่งที่ป็นกรรมทั้งหมดนี้ และพระองค์ก็เอาสิ่งทั้งหมดนี้มาสอนเราเอาไว้โดยการใช้ความคิด ให้เราคิด สอนตัวเอง หรือพูดง่ายๆ ว่า คำสอนของ

พระพุทธเจ้า คือหลัก คืออุบายสอนใจโดยตรง

ใจเรานี้เป็นสิ่งที่สอนได้ยาก ไม่มีสิ่งอื่นใดในโลกจะสอนได้ยากเท่ากับใจของเรา ด้วยเหตุนี้ใจจึงเลื่อนลอยตามกระแสโลกมาเกิดหลายกัปหลายกัลป์ หลายชาติหลายภพจนถึงปัจจุบันนี้ ก็เพราะใจเราสอนยากนั่นเอง เรื่องการสอนใจนี้ ถ้าไม่ใช่ปัญญาสอนแล้ว จะไม่มีสิ่งอื่นใดจะสอนได้ นี่เป็นหลักสอนใจโดยตรง ทำไมจึงต้องสอนใจ ก็เพราะใจมันหลงนั่นเอง

คำว่า หลง หลงกับโลกอันนี้ หลงทั้งภายในตัวเอง และก็หลงสิ่งภายนอกด้วย หลงสิ่งที่มีชีวิต และหลงสิ่งไม่มีชีวิต เมื่อมีความหลงขึ้นมาเมื่อไหร่ ความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งนั้นว่าเป็นเรา เป็นของของเรา ย่อมปรากฏขึ้นกับเรานี่เอง

นี่เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าจะสอนให้เราเข้าใจอย่างนี้ เพื่อให้รู้ว่าการเกิดมาในโลกนี้มีความทุกข์อย่างไรบ้าง เริ่มต้นจากทุกข์ทางกายหยาบๆ นี่เป็นอย่างไร ให้เราเข้าใจในส่วนที่เป็นทุกข์

ทุกข์ทางกายนี้ ถือว่าเป็นสภาวะทุกข์ที่มีอยู่ประจำตัว เป็นของตายตัวอยู่แล้ว ส่วนทุกข์ภายนอก ซึ่งมี เสียง กลิ่น รส

โผฏฐัพพะ ทั้งหมดนี้ เป็นส่วนที่ทำให้เราทุกข์ได้ทั้งนั้นเลย ความ
พอใจยินดีในกามคุณทั้งหลายทั้งหมดนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความ
ทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสไว้ว่า เมื่อคนเรามี
ความยึดมั่นถือมั่นว่า สิ่งนี้เป็นของของเรา บุคคลนั้นจะไม่ใช่
ทุกข์ไม่มีในโลก ความทุกข์ของคนบนโลกนี้มีมากมายเหลือเกิน

ผู้บอกทาง

เราจะเอาเรื่องความเป็นจริงทั้งหมดนี้มาสอนกัน คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเรื่องของความจริง เอาเรื่องความจริงมาสอน สิ่งใดไม่จริงไม่ต้องสอน เพราะมันไม่มีประโยชน์ เอาความจริงที่มีอยู่เป็นอยู่ มาสอนกุลบุตรลูกหลาน จะรู้ได้เห็นได้สอนให้คนเห็นสัจธรรม

ธรรมะที่เอามาสอนนี้ ไม่ใช่เอามาจากดินฟ้าอากาศอะไร เอาเรื่องของคนมาสอนคน เมื่อเรารับฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างนี้แล้ว ก็นำคำสอนนั้นมาสอนตัวเองอีกต่อหนึ่ง การฟังครูบาอาจารย์อธิบายธรรมะ ก็ยังเป็นการอบรมภายนอกอยู่ เราเพียงแต่ไปรับข้อมูลข่าวสารจากครูบาอาจารย์ไว้ แล้วก็เอามาอบรมตัวเองอีกต่อหนึ่ง

คนจะอบรมตัวเองได้นั้นต้องมีปัญญา ปัญญาของคนเราในโลกนี้มีด้วยกันทุกคน ไม่ว่าจะถือศาสนาอะไรก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วมีปัญญาดูด้วยกันทั้งนั้น หรือคนทั่วโลกนี้เกิดขึ้นมา

แล้ว แต่ปัญญาของเขานั้นเป็นปัญญาฝ่ายโลกียะ คือคิดในทางโลก ไม่เข้าใจในทางธรรม เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงเอาปัญญาที่เขามีอยู่แล้วให้เขาคิดเอง ถ้าเราพิจารณาอย่างนี้มันต้องรู้หลัก

เมื่อพระพุทธเจ้าประกาศศาสนาครั้งแรกนั้น ไม่ว่าจะพระองค์จะไป ณ ที่แห่งใด จะมีคนมาชุมนุมกันมากมาย และพระองค์ก็จะประกาศความจริงให้เขาฟัง คือยังไม่มีหลักการอื่นใดในครั้งพุทธกาลว่า เมื่อคนมารวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนแล้วอย่างนี้ ให้พากันรักษาศีลให้บริสุทธิ์ก่อนนะ พระพุทธเจ้าไม่สอนอย่างนั้น ท่านสอนให้คนรู้ความจริงอย่างเดียว จะสอนศีลได้อย่างไร เพราะเขายังไม่รู้จักศีล จะว่าตัวปาณา อทินนาก็ว่าไม่ได้ หรือจะสอนสมาธิ เขาก็ไม่รู้เรื่องเหมือนกัน พระองค์มีแต่สอนเรื่องความจริงให้เขาฟัง ให้เขาระลึกรู้เท่านั้นเอง

ในครั้งพุทธกาลนั้น ถ้าตามประวัติของพระอริยเจ้าแล้ว ส่วนใหญ่ฆราวาสจะไม่รู้จักศีลเลย ศีลห้าเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ นี่เล่าตามประวัติของพระอริยเจ้าที่เป็นฆราวาสเห็นชัดทีเดียว หลักการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า เริ่มต้นจากอะไรกันแน่ สมมติว่ามีกรรมฐาน ๒ อย่าง

๑) สมถกรรมฐาน

๒) วิปัสสนากรรมฐาน

กรรมฐาน ๒ อย่างนี้ ถ้าจะให้ถ้ามหรือให้เกิดความเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าสอนกรรมฐาน ๒ อย่างนี้ สอนอะไรก่อนกัน นี่สมมติว่าคำถามออกมาอย่างนี้ คือสอนเพื่อว่า ๑) ทำสมาธิ ๒) สอนเรื่องปัญญา พระพุทธเจ้าต้องสอนปัญญาก่อนทั้งนั้นเลย ไม่มีคำว่าสอนสมาธิก่อนแต่อย่างใด สอนปัญญาคืออะไร คือสอนให้คนมีความเข้าใจ ปัญญาเขามีอยู่แล้ว แต่อาศัยเขาคิดให้เข้าใจตามเหตุตามผล ตามหลักความเป็นจริง

พระพุทธเจ้าสอนอัญญาโกณฑัญญะ หนึ่งในปัญจวัคคีย์ ทั้งห้า ท่านสอนปัญญาทั้งนั้นเลย ที่สุดที่ท่านสอนมี ๒ อย่าง นั่นคือ *อตตกิลมถานุโยค* คือสอนให้เข้าใจว่า คนอยากทนทุกข์ทรมานลำบาก เหมือนกับพวกฤาษีซีไพรที่เขาเป็นกันนั้น ใช้ไม่ได้ ไม่ถูกหลักถูกทาง

กามสุขัลลิกานุโยค คือสอนให้รู้จักโทษ ทุกข์ ภัยของกามคุณ ใจมีความยินดี มีความรักในกามคุณ คือ รูป เสียง กลิ่น รส นั้นเป็นทุกข์อย่างไร ก็ต้องสอนให้ปัญญาแก้ปัญจวัคคีย์นั้น

แหละ ได้ตรึงตรองใคร่ครวญตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
 ไป คือปัญญาของคนนั้นมีอยู่แล้ว แต่ขาดผู้นำ ผู้ชี้แนะแนวทาง
 ให้เท่านั้นเอง แต่ถ้ามีผู้แนะแนวทางให้ ให้ข้อมูลที่ดี ให้ข้อมูล
 ที่ถูกต้องเป็นธรรมแล้ว ปัญญาที่เขา มีอยู่นั้น เขาก็คิดตามได้
 คิดตามเหตุผลไปได้เลย ไม่จำเป็นจะไปให้ปัญญาเกิด เพราะ
 มันมีอยู่แล้วปัญญานั้น แต่มันขาดข้อมูลที่ผู้นำชี้แนะ นี่การตรึง
 ตรอง นี่คือธรรมชาติของคน ของปัญญาของคน ในครั้งพุทธกาล

สวยจริงหรือ

ยกตัวอย่าง พ่อแม่ของ นางมาคันทิยา พ่อแม่ นางมาคันทิยานี้มีลูกสาวงามคนหนึ่งชื่อนางมาคันทิยา ที่นี้พ่อแม่ก็พยายามจะให้แต่งงานกับชายที่มีรูปสวยรูปงามเท่าเทียมสมกันกับลูกสาวตัวเอง แต่ก็หาไม่ได้ คนไหนมาสู่ขอก็มีแต่คนซีริ่วซีเหร่ รูปร่างกลางตัวก็ไม่สวยงามเหมือนลูกสาวของเรา ก็ห้ามไว้ก่อนอย่าเพิ่งแต่ง

มาในวันหนึ่ง ผู้เป็นพ่อออกไปธุระข้างนอกบ้าน พระพุทธเจ้าจึงมองเห็นได้ว่า พ่อพราหมณ์ แม่พราหมณ์ ทั้งสองนั้นมันนิสัยบารมีมาก่อนในอดีต แต่บัดนี้เขามีความเห็นผิดหลายๆ อย่าง พระองค์จะมาสอนมาโปรดสองผิวเมียนี่ พระองค์จึงมาปรากฏตัวให้เห็นในที่นั้น

เมื่อพ่อพราหมณ์เห็นแล้วอย่างนี้ แทนที่จะกราบจะไหว้ เคารพบูชา พอดูบึ้งเห็นทันทีเลยว่า เอ้อ ทำไมบุรุษท่านนี้จึงสวยงามนัก คู่ควรกับลูกสาวของเราจริงๆ ลูกสาวเราก็สวย

อย่างนี้ คนนี้ก็ส่วยอย่างนี้ ถ้าคนนี้ได้เป็นลูกเขยเราเมื่อไหร่ละ ก็ ลูกสาวเราจะมีความสุขขนาดไหน ก็มีความมั่นใจว่า เดี่ยว จะเอาลูกสาวเรามาเทียบดูซิว่า ความส่วยของลูกสาวของเรา นั้นกับความส่วยของบุรุษท่านนี้ จะส่วยงามเท่าเทียมกันขนาดไหน ถ้าเท่าเทียมกันแล้วก็จะให้แต่งงานกันเลย จึงได้บอก พระพุทธเจ้าไปว่า ดูก่อน บุรุษ ท่านต้องยืนคอยฉันอยู่ที่นี้ ฉันมีธูระกับข้างบ้านนิดหน่อย เดี่ยวออกมา พระพุทธเจ้ารู้แล้วว่า พ่อพราหมณ์จะไปเรียกลูกสาวมา พระองค์ก็ยืนรอ

เมื่อพ่อพราหมณ์เข้าไปแล้ว ก็ได้บอกให้แม่พราหมณ์ กับลูกสาวให้ไปแต่งตนแต่งตัว เครื่องประดับประดา ส่วยอย่างไร ทำเต็มที่ สวมใส่เต็มที่ มีบุรุษท่านหนึ่งส่วยมากไปคอยข้างบ้าน แล้ว คือจะดึงลูกสาวมาเทียบให้ได้ พอเสร็จแล้วก็พาลูกสาว และแม่พราหมณ์ออกมา พอมาก็ไม่เห็นพระพุทธเจ้าแล้ว คือ อำนาจมานของพระพุทธเจ้าปิดบังเอาไว้ พระองค์ก็หนีจากที่ นั้นไปประมาณซักรี่สิบลเมตรคงจะได้ แม่พราหมณ์เห็นว่า เออ นี่ พ่อพราหมณ์ รอยเท้าบุรุษอย่างนี้ มีใช้ผู้เสพกามคุณ ไหน อยู่ที่ไหนไปดูซิ หาไปหามาไปเจอพระพุทธเจ้ายังยืนอยู่ใกล้ๆ นั้นเอง ก็บอกแม่พราหมณ์ แม่พราหมณ์ บุรุษที่ว่ามายืนอยู่ที่

นี่แล้ว เข้ามา เข้ามา เมื่อเข้ามาก็ตั้งลูกสาวตัวเองเข้ามาเทียมคู้ให้ได้ ดูซิขนาดนั้น มาเทียมคู้ให้ได้ว่า ความสวยงามจะกำกวมกันอย่างไรบ้าง ในช่วงเดียวกันพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ว่าอะไร ก็ได้บอกไปว่า ดูก่อน พรหมณ์ ฟังก่อน เราจะอธิบายความจริงให้ฟัง

พระพุทธเจ้าก็อธิบายความจริงให้เขาฟังเสียเลย ไม่ได้บอกว่า เธอรับศีลก่อน พรหมณ์ ไม่ได้พูด เธอทำสมาธิก่อน พรหมณ์ ไม่ได้พูด นึกคำบริกรรมก่อน พรหมณ์ ไม่ได้พูด อธิบายความจริงให้เขาฟัง ให้พรหมณ์นั้นฟัง พรหมณ์ทั้งสองผิวเมื่อยก็ยืนฟังอย่างตั้งใจ เมื่อฟังไป นึกไป พิจารณาไปตามคำสอนของพระพุทธเจ้า คือก็พูดความจริง พระพุทธเจ้าพูดจริงทั้งหมด เมื่อพรหมณ์ทั้งสองได้พิจารณาตามความจริง คือจริงเรื่องสังขารร่างกาย คือ *กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน* พระพุทธเจ้าเอาเรื่องของกายนั้นแหละมาเป็นหลัก คือมาใช้ปัญญาพิจารณา

กายของเรานี้ตามปกติแล้ว ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดจะมีความสดใสงดงามขึ้นมาได้ ของทุกส่วนในร่างกายของคน เช่น เนื้อ ฟัน หนัง ก็ดี มีแต่สิ่งสกปรกโสโครกเหมือนกันทั้งนั้น ความ

หอมไม่มี ความสวยไม่มี

พระองค์ก็อธิบายเรื่องความสกปรกโสโครกในสังขารร่างกาย ในรูปกายนี้ทั้งหมด ให้เขาฟัง แยกแยะให้เขาฟังทั้งหมด เรียกว่า อากาสสามสิบสอง เราสวดทุกวันนี้ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ผังผืด ตับ ปอด ไส้กัน ไปจนถึงอากาสสามสิบสอง ทุกส่วนนั้นไม่มีสิ่งใดมีความสวยงามแต่อย่างใด สังขารอากาสของคนเรา เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็แก่ เมื่อแก่ไปแล้ว ความสวยก็ไม่มีเช่นเดียวกัน เมื่อพระพุทธเจ้าอธิบายอย่างนี้ให้พราหมณ์ฟัง พราหมณ์ก็มีปัญญาเข้าใจตาม สุดท้ายพราหมณ์สองผิวเมียนั้นบรรลุธรรมเป็นพระอนาคามี

นี่ดูสิว่า พระพุทธเจ้าให้ศีลห้าหรือยัง การพิจารณากายใช้ปัญญาอย่างนี้ เรียกว่า *เจริญวิปัสสนา* คือพยายามตั้งแนวทางวิปัสสนาให้พราหมณ์สองผิวเมียเจริญวิปัสสนาตาม ให้เขารู้ตามนี้ มีหลายๆ เรื่องในครั้งพุทธกาล คนไม่รู้จักศีลห้าก็เป็นพระอริยเจ้าได้ เรียกว่า *การปฏิบัติธรรม*

ดอกบัวที่ร่วงโรย

พ ระพุทธเจ้าได้มองเห็นจุดเด่นของคนเรา จะดึง
 โน้มน้าวให้คนเป็นอย่างไร นิสัยวาสนาบารมีของคนเรานั้นสร้าง
 กันมาอย่างไร พระพุทธเจ้ารู้ แต่ยุคนี้สมัยนี้มีความแตกต่างกัน
 กับครั้งพุทธกาลมาก คือไม่มีใครรู้วาสนาบารมีของใครได้ ว่า
 ใครสร้างบารมีมาอย่างไร ฉะนั้น จึงไม่สามารถที่จะเอาธรรมะ
 ให้ลูกศิษย์ลูกหาปฏิบัติ ให้บรรลุธรรมได้เหมือนครั้งพุทธกาล
 ผู้มีนิสัยลักษณะรู้นิสัยบารมีของคนได้นั้นมีผู้เดียว คือ พระพุทธเจ้า
 บรรดาพระสาวกทั้งหลายรู้นิสัยวาสนาบารมีของคนไม่ได้ ยก
 ตัวอย่างเช่น พระสารีบุตร

พระสารีบุตรนี้ ก็เป็นผู้มีปัญญาอันเฉียบแหลมเฉียบ
 ขาด เรียกว่าในครั้งพุทธกาลนั้น เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดที่สุดใน
 บรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย แต่ขนาดนั้นก็ไม่สามารถที่จะเอา
 ปัญญาที่ตัวเองมีอยู่นั้น มาสอนลูกศิษย์องค์หนึ่งให้หายจาก
 ความกำหนัด คือ ความกระสันอยากจะสึกไปได้ พยายามทุก
 สิ่งทุกอย่าง พาไปป่าช้า ให้พิจารณาซากศพต่างๆ ศพใหม่ ศพ

เก่า อะไรก็แล้วแต่ พิจารณากันทั้งนั้น แต่ถึงขนาดนั้นก็ยังไม่หายจากความกระสันอยากจะสึก จนหมดปัญญาของพระสารีบุตร จึงนำภิกษุของคณินี้ไปหาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงตรัสบอกว่า คุณก่อน สารีบุตร ลูกศิษย์ของท่านองค์นี้ เป็นนิสัยเรตถาคตเท่านั้นที่จะช่วยได้ ผู้อื่นเทศน์โปรดไม่ได้

พระพุทธองค์ทรงเนรมิตดอกบัวให้ เมื่อให้ไปแล้วก็บอกว่า คุณก่อน ภิกษุ ให้เธอพิจารณา ดอกบัวดอกนี้ให้เป็นไปตามที่เราสอนเอาไว้ เราสอนอย่างไร ก็พิจารณาดอกบัวอย่างนั้น

ดอกบัวหมายถึงอะไร หมายถึงรูป คือหมายถึงรูปร่างเอาดอกบัวดอกนั้นมาพิจารณา เริ่มต้นตั้งแต่ดอกบัวดอกนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ตุ่มมาจากเหง้าบัวอย่างไร มาเป็นดอกบัวอย่างไร หลุดพ้นจากปากเต่า ปากปลา มาอย่างไร ก็พิจารณาไป เมื่อถึงจุดนี้ดอกบัวก็กำลังเป็นตุ่ม ก็พิจารณาให้เป็นบานขึ้นมาซิ ให้แบ่งบานขึ้นมา เมื่อพิจารณาว่า เมื่อดอกบัวบานเต็มที่แล้วอย่างนี้ มันก็แห้ง ร่วงโรยไปเท่านั้นเอง

นี่ฉันใด ให้โอบนโยโกเข้ามาว่า สังขารร่างกายที่สุดนั้น ก็เหมือนกับดอกบัวดอกนี้ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ไม่มีการเที่ยงแท้

แน่นอนแต่อย่างไร เมื่อภิกษุพิจารณาไป พิจารณาไป ตาม
ดอกบัวนั้น พออธิบายธรรมะจบ ภิกษุองค์นั้นก็บรรลุเป็น
พระอรหันต์ ดุสิตี เพียงดอกบัวดอกเดียว ถ้าหากว่าผู้มีปัญญาที่
ดีแล้วยอมทำได้ แต่ก็มีเหตุปัจจัยอย่างหนึ่ง ภิกษุองค์นั้นชาติ
ก่อนๆ เป็นผู้ตีดอกบัวทอง ดอกบัวเงิน ไปถวายพระราชาอยู่
เป็นประจำ นิสัยความพอใจดอกบัวดอกนี้จึงฝังใจ ติดนิสัยมา
จากจุดนั้น

ให้หมดไปจากใจ

๑ ครั้งนั้น พระองค์เจ้าเทศน์ให้คนเป็นพระอริยเจ้า
 ได้โดยไม่ได้พูดหรือบังคับให้ทุกคนทำสมาธิก่อน เมื่อทำสมาธิ
 จิตสงบแล้วปัญญาจะเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน ถ้าดูตาม
 ตำราแล้ว ในครั้งพุทธกาลนั้น เรื่องทำสมาธิมีมาก่อนพระพุทธเจ้า
 ของเรา สมัยที่พระพุทธเจ้าของเราเป็นพระโพธิสัตว์ก็ยังคงทำ
 สมาธินี้อยู่ พระองค์จึงหลงอยู่ในสมาธินี้ตั้งห้าปีกว่าๆ จึงรู้จัก
 ช่องทางปฏิบัติเป็นพระพุทธเจ้าได้

เมื่อพระองค์เป็นพระพุทธเจ้าแล้วอย่างนี้ จึงเห็นว่าจะ
 ทำอย่างไรกับการภาวนาปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า พระองค์
 จึงวางหลักปัญญานี้เป็นหลักสำคัญเอาไว้ เรียกว่า *ปัญญา
 สัมมาทิฏฐิ* ขึ้นเริ่มต้นจากคำสอนของพระพุทธเจ้า เริ่มต้นจาก
 ปัญญาตัวนี้ เรื่องทำสมาธิเป็นเรื่องรองลงมา

ถ้าหากว่ามีปัญญาเห็นชอบแล้วอย่างนี้ ทุกสิ่งทุกอย่าง
 เป็นสายสัมพันธ์ทั้งหมด จะมีการพิจารณาสิ่งใด ดำริของสิ่งใด ก็

เป็นสัมมา หรือว่า สัมมาสังกัปปो สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ มันจะเป็นหลักสัมมาต่อเนื่องกันมาตลอด ถ้าเป็นสายเดียวกันแล้ว

แต่ถ้าผู้นั้นยังเป็นมิจฉาอยู่ในใจ ยังไม่เข้าใจ ยังมีความยึดมั่นถือมั่น เข้าใจผิดในสิ่งต่างๆ นาๆ ว่าเป็นนั่นเป็นนี่ อยู่那儿แหละ ถือว่าเป็นมิจฉา ก็ *มิจฉา* หมายถึงว่า ความเห็นผิดจากแนวทางของพระอรียเจ้า ถ้าเราเห็นผิดไปจากแนวทางพระอรียเจ้าอย่างนี้ จะไปภาวนาอย่างอื่นมันเป็นไปได้ มันต้องมาแก้ปัญหาคำเห็นผิดของเราให้หมดไปจากใจเราเสียก่อน

ถ้าความเป็นมิจฉาไม่หมดไปจากใจตัวเองแล้วนี้ จะไปนึกคำบริกรรมทำสมาธิก็จะเป็นมิจฉาต่อไปตลอด หรือจะไปดำริพิจารณาอะไร ก็เป็นมิจฉาเรียกว่า *มิจฉาสังกัปปิ* ดำริผิด *มิจฉาวาจา* คำพูดต่างๆ ก็ผิด *มิจฉากัมมันโต* การงานต่างๆ ก็ผิด *มิจฉาอาชีโว* การเลี้ยงชีวิตก็ผิด เป็นอย่างนี้ นี่คือทางสายที่มันผิด *มิจฉาวายาโม* การภาวนาปฏิบัติ ความเพียรก็ผิดตามๆ กัน *มิจฉาสติ* การระลึกได้ก็ผิด ตลอด *มิจฉาสมาธิ* ด้วย การตั้งมั่นของใจก็ผิด นี่คือสายทางที่ผิด

๔๔ ให้หมดไปจากใจ

สายทางผิดทั้งหมดนี้ผิดมาจากการเริ่มต้น คือ มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดนั่นเอง อันนี้จะมาแก้จุดนี้เป็นหลักใหญ่ เป็นหลักสำคัญ เป็นหลักเริ่มต้น ถ้าเราไม่แก้จุดนี้ให้ได้ ให้หมดสิ้นไปจากใจเราแล้วนี้ ถึงจะทำได้ไป ก็มีความสงบเหมือนกัน แต่ตัวสงบนั้นมันเป็นมิจฉาสมาธิ คือ ความตั้งมั่นของจิต ซึ่งผิดร้อยเปอร์เซ็นต์

หลงลืมตัว

ภ

อย่างหนึ่งซึ่งนักภavanaปฏิบัติทั้งหลายควรเข้าใจเอาไว้ คือ *วิปัสสนูปกิเลส* ๑๐ อย่าง เรียกว่าเป็นภัยของสมาธิ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากมิจฉาสมาธิ

ภัยคืออะไร คือ *ความสว่าง* ถ้าคนไม่เข้าใจความสว่างแล้ว มักจะหลงตัวลืมตัวไปเลย ถ้าเมื่อใดขณะใดนั่งสมาธิไปไม่มีความสว่างเกิดขึ้น จะเกิดความหงุดหงิดใจ นั่งภavanaไม่ติด แล้วก็ถอนตัวไปเสีย นี้อย่างหนึ่ง

อย่างที่สอง เรียกว่า *ปีติ* ความปีติเป็นความเอิบอímใจ พอใจ ตื่นเต้นภายในใจตัวเอง อาจจะมีน้ำตาไหล ขนพองสยองเกล้า ทั้งหมดนี้เรียกว่า ปีติ เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล แต่ถ้าผู้ไม่เข้าใจแล้ว จะถือว่าอาการนี้เป็นคุณธรรม ซึ่งไม่ใช่ อาการเหล่านี้จะเป็นฐานเกิดขึ้นของวิปัสสนูต่างหาก

วิปัสสนู และ *วิปัสสนา* มีความใกล้เคียงกันมาก แต่ก็ต่างกันแบบลึกๆ ในด้านความเห็น ส่วนฐานที่เริ่มต้น เราต้อง

เข้าใจก่อนทำสมาธิ ต้องศึกษาตัวนี้ให้เข้าใจ คือตัว ปัสสัทธิ

ปัสสัทธิ คือ ความสงบกาย ความสงบใจ จะอยู่ที่ไหน อย่างไร จะมีความสงบสงัดอยู่อย่างนี้ทั้งวันทั้งคืน จะยืนจะนอนอยู่ก็สงบสงัดอยู่อย่างนั้น ให้ระวังให้ดีกับความสงบเฉยๆ นี้ เพราะถ้าเรามีความเห็นผิดอยู่ ถึงสงัดอยู่ก็ผิดเช่นเดียวกัน

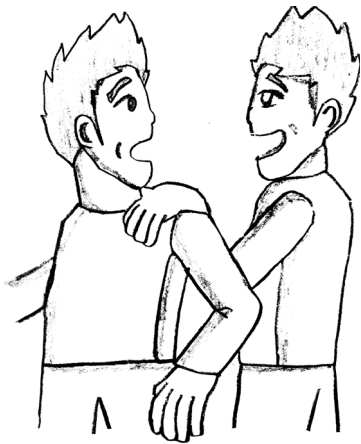
สุข คือ ความสุขที่เกิดขึ้นจากใจตนเอง เนื่องจากการทำสมาธินั้นมีความสุขเหมือนกัน แต่ความสุขนั้นอาจจะหลงได้ คือขาดความยั้งคิด ขาดเหตุขาดผล มีอะไรเกิดขึ้นแปลกๆ มีความสุขใจนิดๆ หน่อยๆ ก็หลงตัวเองว่า มีความสุขอย่างนี้ อยากให้ความสุขอย่างนี้มีกับเราตลอดไปตลอดชีวิต ลักษณะความหลงของความสุข เรียกว่า **โมหะสมาธิ** การหลงในความสุขของตัวเองอย่างนี้ก็ได้ เพราะมันเป็นฐานของวิปัสสนูเช่นเดียวกัน

ญาณ หมายถึง มีความรู้เกิดขึ้นที่ใจ บางทีนั่งสมาธิไปนิดหน่อย มีความรู้เกิดขึ้นอย่างนั้น มีความรู้เกิดขึ้นอย่างนี้ อยากรู้อะไร นึกถามตัวเองขึ้นมาก็รู้ขึ้นมาได้ แต่ถ้าคนไม่เข้าใจ จะเห็นว่าอันนี้เป็นญาณ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะธรรมได้เกิดขึ้นกับเราแล้ว หลงความรู้ตัวเองไปเสีย อย่างนี้ใช้ไม่ได้ เพราะนี่ก็เป็น

วิปัสสนาข้อหนึ่ง

วิปัสสนาเกิดขึ้นจากอะไร เกิดขึ้นจากการทำสมาธิที่เป็น
มิจฉาสมาธิ มิจฉาสมาธิเกิดขึ้นจากอะไร เกิดจากความเห็นผิด
ต่อหลักความเป็นจริง ในการแก้ไขปัญญา ให้เริ่มต้นที่การ
แก้ไขความผิดของตัวเอง ซึ่งเกิดจากความเห็นผิดให้หมดไป
สิ้นไปเสีย จากนั้นจะภาวนาปฏิบัติอะไรก็ได้

การนีกคำบริกรรมต่างๆ ไม่แตกต่างกัน จะนีกคำบริกรรม
พุทโธ สัมมาอรหัง ยุบหนอพองหนอ ไม่แตกต่างกันเลย เหมือน
กันทั้งหมด คือมีจุดหมายปลายทางเดียวกัน คือต้องการให้จิต
มีความสงบ ต้องการให้จิตเรามีสติ ฉะนั้น การนีกคำบริกรรม
เหล่านี้ไม่แตกต่างกันอย่างใดทั้งสิ้น

ตนเตือนตน

ล วนความแตกต่างกัน คือต้องการว่าจะทำอย่างไร จะสอนใจตัวเองให้มีความฉลาดรอบรู้ตามเหตุตามผล ตามหลักความเป็นจริงที่เป็นอยู่ มีอยู่ ในขณะที่ปัจจุบันนี้ พุดง่ายๆ ว่า **หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า หลักสอนตน ตนเตือนตน ด้วยตนเอง** ถ้าตนเตือนตนไม่เป็นแล้วก็หมดสิทธิ์ เราเองสอนตัวเองเป็นไหม ถ้าเรายังสอนตัวเองไม่ได้ก็หมดสิทธิ์ทันที นั่นคือว่า ฝึกปัญญาขึ้นมาสอนตน

ปัญญาในที่นี้ คือปัญญาทางธรรม เพราะตามปกติแล้ว ปัญญาเรามีอยู่ แต่มั่นไปทางโลก แต่ตอนนี้ฝึกปัญญาที่มีอยู่ ทั้งหมดนั้นมาสอนทางธรรม เพื่อเป็นไปในทางธรรม เป็นตามหลักความเป็นจริงทั้งหมด

หลักภาวนาปฏิบัติทั้งหมดนั้น รวบรวมดง่ายๆ ว่า **หลักสอนใจ** ให้เป็นไปในความเห็นชอบ ให้รู้จริงเห็นจริงตามหลักความเป็นจริง ให้พ้นไปจากความหลงของใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน

นี้ และหายจากความหลงที่จะเป็นไปในอนาคตด้วย นี่คือหลักปฏิบัติมันอยู่ตรงนี้ จุดสำคัญ จุดเด่นในการปฏิบัติเพื่อสอนใจที่ว่ามานี้ คือ *อุบายความคิด* ในความเข้าใจเหตุผลเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเป็นข้อคิดในการปฏิบัติของเราต่อไป

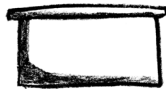
ครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าสอน *ปัญญา ศีล สมาธิ* คนเข้าใจและบรรลุธรรมผลได้เร็ว เดียวนี้คนว่า เมื่อทำสมาธิไปแล้วปัญญาเกิดขึ้น มันไม่จริง แต่ก็มีเขียนไว้ในหนังสือ ไม่มีใครในศาสนาพุทธของเราตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลแล้วว่า ทำสมาธิแล้วปัญญาเกิดขึ้น มีใครเป็นตัวอย่างบ้าง ไม่มี มีแต่ปัญญาก่อนทั้งนั้นเลย ทุกวันนี้มีหลายๆ อย่างที่คนเข้าใจผิด มันถึงยาก

หลักการทำสมาธิ เป็นหลักปลิกย่อย เป็นหลักเสริมหลักความจริง คือหลักปัญญา มาเปลี่ยนความเข้าใจเสียใหม่ มาเปลี่ยนความเห็นเสียใหม่ นั่นคือจุดเริ่มต้น จะเปลี่ยนได้ไหม

ครั้งพุทธกาลสอนอย่างนั้นมา ทุกวันนี้การสอนตามแบบอย่างสมัยพุทธกาลก็มีอยู่ แต่คนไม่ทำตาม ยุคนี้สมัยนี้ถ้าทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่ามานี้ จะมีคนบรรลุเป็นพระอรหันต์มากทีเดียว ทุกวันนี้มันย้อนศร เหมือนกับว่าทำ

สมาธิไปแล้วปัญญามันจะเกิดขึ้น เหมือนจะผุดขึ้น ผุดขึ้น ไม่
ถูก คนละเรื่องกันเลย

ปัญญาคนเรามีอยู่ แต่ต้องมาตั้งเข็มทิศให้เป็นไปใน
ความถูกต้องเท่านั้นเอง เป็นปัญญาขั้นพื้นฐานก็จริง แต่ในความ
เป็นพื้นฐานนี้ มันจะใหญ่โตได้ มันจะเติบโตได้ แต่ถ้าตั้งพื้นฐาน
มาจากสมาธิ มีแต่ผิดกับผิดอย่างเดียว เรามาเปลี่ยนความเห็น
เสียใหม่ มาเปลี่ยนความเข้าใจเสียใหม่ คำสอนของพระพุทธเจ้า
เป็นอย่างนั้น เป็นหลักเปลี่ยนนิสัย เปลี่ยนความเข้าใจของคน
หรือเปลี่ยนความเห็นของคนนั้นแหละ

กล้าหาญเฉียบขาด

จุดเด่นของคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ที่การวางคำสอนไว้เป็นหลักภาวนาทั้ง ๒ หลักแบบอย่าง เมื่อหลักสมณะมีความสมบูรณ์ มีความมั่นคง และวิปัสสนาก็มีความมั่นคงและสมบูรณ์ ต่อไปมันจะเกิดปัญญาตัวหนึ่งขึ้นมา ปัญญาตัวนี้ชื่อว่า *ภาวนามยปัญญา* ปัญญาตัวนี้จะมีจุดเด่น เพราะจะเป็นปัญญาสำหรับที่จะลบล้างอาสวะกิเลสให้หมดไปสิ้นไปจากใจเท่านั้น ไม่มีอย่างอื่น

สมมติว่า นาย ก นาง ข ภาวนาปฏิบัติมีศีล มีสมาธิ มีความสมบูรณ์ เรียกว่าความเห็นถูกต้องทั้งหมด ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้น เมื่อปัญญาตัวนี้เกิดขึ้นเมื่อไหร่ ผู้นั้นจะอยู่เป็นปुरुชนได้ไม่กันาที จากนั้นจะเปลี่ยนแปลงเป็นพระอรียเจ้าขึ้นมา ปัญญาตัวนี้เป็นปัญญาที่เกิดขึ้นมากับใครแล้วจะไม่มี การเสื่อม จนกว่าผู้นั้นจะบรรลุเป็นพระอรียเจ้าเสียก่อนจึงจะหมดสภาพไป ภาวนามยปัญญาตัวนี้เกิดขึ้นมาแล้วจะเป็นตัวลบล้างกิเลสทั้งหมด แต่มันไม่เกิดกับคนในยุคนี้ง่ายๆ มันต้อง

พร้อมเสียก่อนจึงจะเกิดขึ้น ถ้ายังไม่พร้อมจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย

ภาวนามยปัญญาตัวนี้จะเกิดขึ้นได้ มันต้องสร้างปัญญาขั้นพื้นฐานเรียกว่า *สุตมยปัญญา* และ *จินตมยปัญญา* ให้มีความมั่นคงแน่นอนหนาเสียก่อน จนเป็นปัญญาสัมมาทิฐิเบื้องต้นแล้ว ค่อยขยับเขยื้อนขึ้นมาเป็นปัญญาในวิปัสสนา มีความพร้อมทุกอย่างทุกอย่างแล้วปัญญาจึงจะเกิด ต่อจากนั้นวิปัสสนาญาณจึงจะเกิดขึ้นในภายหลัง

วิปัสสนาญาณ ก็ดี หรือ *ปัญญาญาณ* หรือภาวนามยปัญญาก็ดี มันเป็นปัญญาที่มีจุดเด่น เป็นปัญญาที่กล้าหาญเฉียบขาด เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว หน้าที่มีอย่างเดียว คือละอาสวะกิเลสให้หมดไปสิ้นไปอย่างเดียว ปัญญาตัวนี้คนไม่เข้าใจ แต่อยากให้ปัญญาลักษณะอย่างนี้เกิดขึ้นกับเรา ทั้งที่ตัวเองมีความเห็นผิดร้อยเปอร์เซ็นต์ ต้องลบล้างความเห็นผิดของเราให้หมดไปเสียก่อน

ได้ให้ความคิด ความเข้าใจ เหตุผลเล็กๆ น้อยๆ เอาไว้เพื่อจะได้เป็นข้อคิดในการปฏิบัติของเราต่อไป วันนี้ให้อุบายธรรมะมา คิดว่าสมควรแก่กาลเวลา

ตั้งใจ

- วัตถุประสงค์** : เผยแพร่มรดกกรรมของ หลวงพ่อทูล ขิปปปัญญา
สำหรับผู้ที่ปรารถนาความสุขในชีวิต (กามาวจร)
จนถึงผู้ที่มุ่งหวังมรรคผลนิพพาน (โยคาวจร)
- รายละเอียด** : หนังสือชุดใจ ลำดับที่ ๑ ถอดเทปจากธรรมเทศนา
ของหลวงพ่อทูล เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗
ที่วัดป่าบ้านค้อ จ.อุดรธานี
- ISBN** : ๙๗๘-๖๑๖-๓๒๑-๖๖๕-๖
- พิมพ์ครั้งที่ ๑** : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖
- จำนวนการพิมพ์** : ๑๐,๐๐๐ เล่ม
- ผู้จัดพิมพ์** : คณะศิษยานุศิษย์
- ถอดเทป** : พิศิณี วิมลไชยจิต
- ภาพปก** : Tanawat Pisanuwongse
- ภาพประกอบ** : ด.ช. ณัฐวัฒน์ เนาวรัตน์พงษ์
- ลิขสิทธิ์** : ขอสงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกหรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหา
ในหนังสือเล่มนี้ กรุณาติดต่อ KPY USA หรือ
วัดซานฟรานซิสมาราม

ข้อมูลการติดต่อ

San Fran Dhammaram Temple

2645 Lincoln Way, San Francisco, CA 94122

โทร. 1 (415) 753-0857

Website: watsanfran.org

E-mail: watsanfran@yahoo.com

KPY USA

19721 Scenic Drive, Redwood Valley, CA 95470

Website: kpyusa.org

E-mail: kpyusagroup@gmail.com

วัดป่าบ้านค้อ

ต.เขื่อนน้ำ อ.บ้านฝืด จ.อุดรธานี 41160

โทร. (042) 250-730-1

Website: watpabankoh.com

E-mail: watbankoh@yahoo.com

หนังสือธรรมะ ชุดใจ

๑) แต่งใจ	แต่งอย่างไร...จะให้เธอรู้
๒) สองใจ	รักที่เสียดายน้อง
๓) รู้ใจ	ไม่ต่างอะไรกับวันวาน
๔) ขอใจ	ชั่วฟ้าดินสลาย
๕) ม่วนใจ	รักแล้วรักเลย
๖) เปรี้ยวใจ	บอด...จึงชอกช้ำ
๗) คู่ใจ	คู่แท้ชั่ววันรันดร์
๘) ถอนใจ	สิ้นสุดกันที
๙) ใจเอ๋ย	อย่าลืมนฉัน
๑๐) นอกใจ	รักนี้เพื่อเธอ

ผู้ใดมีความประสงค์จะสมทบทุนในการจัดพิมพ์หนังสือ
เล่มต่อไป กรุณาติดต่อ soratya@yahoo.com บัญชีออมทรัพย์
ธนาคารกรุงเทพ เลขที่บัญชี ๖๕๐-๐-๑๒๗๗๔-๘

